YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (toinen jaosto)
21 päivänä lokakuuta 2004 *

Asiassa C-288/02,

jossa on kyse EY 226 artiklaan perustuvasta jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevasta kanteesta,

joka on nostettu 9.8.2002,

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään K. Simonsson ja M. Patakia, prosessiosoite Luxemburgissa,

kantajana,

vastaan

Helleenien tasavalta, asiamiehenään E.-M. Mamouna, prosessiosoite Luxemburgissa,

vastaajana,

* Oikeudenkäyntikieli: kreikka.

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (toinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja C. W. A. Timmermans (esittelevä tuomari) sekä tuomarit C. Gulmann ja R. Schintgen,

julkisasiamies: A. Tizzano,
kirjaaja: johtava hallintovirkamies L. Hewlett,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 25.3.2004 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon asianosaisten esittämät huomautukset,

kuultuaan julkisasiamiehen 19.5.2004 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Euroopan yhteisöjen komissio vaatii kanteessaan yhteisöjen tuomioistuinta toteamaan, että Kreikan valtio ei ole noudattanut palvelujen tarjoamisen vapauden periaatteen soveltamisesta meriliikenteeseen jäsenvaltioissa (meriliikenteen kabotaasi) 7 päivänä joulukuuta 1992 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 3577/92 (EYVL L 364, s. 7; jäljempänä asetus) 1, 3 ja 6 artiklan mukaisia velvoitteitaan,

— koska se on nimenomaisesti säätänyt, että ainoastaan kreikkalaisilla matkustaja-aluksilla on oikeus kuljettaa matkustajia Kreikan mannersatamien välillä ja että ainoastaan kreikkalaisilla matkustaja-aluksilla on oikeus risteillä Kreikan saarten välillä bruttovetoisuudeltaan yli 650 tonnin matkustaja-aluksilla

— koska se edellyttää, että toiseen rekisteriin tai kansainväliseen rekisteriin merkittyjen yhteisön alusten on esitettävä lippuvaltion viranomaisen antama todistus siitä, että aluksella on lupa tarjota kabotaasipalveluja

— koska se pitää Peloponnesosta saarena

— ja koska se soveltaa tankkeri-, rahti-, matkustaja- ja turistialuksiin sekä yhteisön risteilyaluksiin, jotka harjoittavat meriliikenteen kabotaasia, vastaanottavana maana omia kansallisia, miehistöä koskevia sääntöjään ja velvoittaa laivanvarustajat esittämään kauppamerenkulkuhallitukselle (DEEP) aluksen kokonaiskantokyvyn määrittämistä koskevan hakemuksen mahdollistaakseen sen, että Kreikan viranomaiset voisivat arvioida miehistön koostumusta.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Yhteisön säännöstö

2 Asetuksen 1 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

"Tammikuun 1 päivästä 1993 lähtien meriliikenteen palvelujen tarjoamisen vapautta jäsenvaltiossa (meriliikenteen kabotaasi) sovelletaan yhteisön laivanvarustajiin, jotka

harjoittavat liikennettä jäsenvaltiossa rekisteröidyillä ja jäsenvaltion lipun alla purjehtivilla aluksilla, jos nämä täyttävät kaikki kyseisessä jäsenvaltiossa kabotaasiliikenteelle asetetut edellytykset, mukaan lukien Euros-rekisteriin rekisteröidyt alukset heti, kun neuvosto on hyväksynyt kyseisen rekisterin."

3 Asetuksen 2 artiklassa säädetään seuraavaa:

"Tässä asetuksessa tarkoitetaan:

1) 'meriliikenteen palveluilla jäsenvaltiossa (meriliikenteen kabotaasi)' palveluja, joita tavallisesti tarjotaan korvausta vastaan ja jotka käsittävät:

a) mannerkabotaasin: matkustaja- tai tavaraliikenne meritse sellaisten satamien välillä, jotka sijaitsevat yhden ja saman jäsenvaltion mantereella tai sen pääasiallisella alueella, saarilla poikkeamatta,

— —

c) saarikabotaasin: matkustaja- tai tavaraliikenne meritse:

— yhden ja saman jäsenvaltion mantereella ja yhdellä tai useammalla saarella sijaitsevien satamien välillä,

— yhden ja saman jäsenvaltion saarilla sijaitsevien satamien välillä;

Ceutaa ja Melillaa kohdellaan samoin kuin saarten satamia;

— —."

4 Asetuksen 3 artiklassa säädetään seuraavaa:

"1. Kaikista mannerkabotaasia ja risteilyliikennettä harjoittavien alusten miehistöön liittyvistä kysymyksistä vastaa se valtio, jossa alus on rekisteröity (lippuvaltio), mutta bruttovetoisuudeltaan alle 650 tonnin aluksiin voidaan soveltaa vastaanottavan valtion edellytyksiä.

2. Kaikista saarikabotaasia harjoittavien alusten miehistöön liittyvistä kysymyksistä vastaa se valtio, jossa alus harjoittaa meriliikennettä (vastaanottava valtio).

— —"

5 Asetuksen 6 artiklassa säädetään seuraavaa:

"1. Kuitenkaan seuraaviin meriliikenteen palveluihin, joita harjoitetaan Välimerellä ja Espanjan, Portugalin ja Ranskan rannikolla, ei väliaikaisesti sovelleta tätä asetusta:

— risteilypalvelut 1 päivään tammikuuta 1995 asti,

— strategisten tuotteiden (öljy, öljytuotteet ja juomavesi) kuljettaminen 1 päivään tammikuuta 1997 asti,

— bruttovetoisuudeltaan alle 650 tonnin aluksilla harjoitettava liikenne 1 päivään tammikuuta 1998 asti,

— säännöllinen matkustaja- ja lauttaliikenne 1 päivään tammikuuta 1999 asti.

2. Saarikabotaasiin Välimerellä ja kabotaasiin Kanarian, Azorien ja Madeiran saaristoissa, Ceutassa ja Melillassa, Ranskan Atlantin rannikolla sijaitsevilla saarilla ja Ranskan merentakaisilla alueilla ei kuitenkaan väliaikaisesti sovelleta tätä asetusta 1 päivään tammikuuta 1999 asti.

3. Sosiaalis-taloudellisen yhteenkuuluvuuden vuoksi 2 kohdassa tarkoitettua poikkeusta pidennetään Kreikan osalta 1 päivään tammikuuta 2004 asti säännöllisen matkustaja- ja lauttaliikenteen sekä bruttovetoisuudeltaan alle 650 tonnin aluksilla harjoitetun liikenteen osalta."

6 Asetuksen 9 artiklassa säädetään seuraavaa:

"Jäsenvaltioiden on kuultava komissiota ennen tämän asetuksen täytäntöönpanon edellyttämien lakien, asetusten tai hallinnollisten määräysten antamista. Jäsenvaltioiden on ilmoitettava komissiolle kaikista näin toteutetuista toimenpiteistä."

7 Asetuksen 10 artiklassa säädetään seuraavaa:

"Komissio antaa neuvostolle 1 päivään tammikuuta 1995 mennessä ja sen jälkeen joka toinen vuosi kertomuksen tämän asetuksen soveltamisesta ja tekee tarvittaessa tarpeelliset ehdotukset."

Kansallinen säännöstö

8 Ypourgeio Emporikis Naftilias (kauppamerenkulkuministeriö) on elo- ja joulukuussa 1998 julkaissut kolme hallinnollista soveltamisohjetta, jotka on osoitettu maan sisäisen liikenteen satamaviranomaisille.

9 Hallinnollisessa soveltamisohjeessa 1151.65/1/98, joka on päivätty 4.8.1998 ja jonka otsikko on "Yhteisön lipun alla purjehtivien, meriliikenteen kabotaasia harjoittavien rahtialusten ja tankkereiden toiminta", todetaan, että asetus on Kreikan lainsäädännön keskeinen osa ja että sitä on sovellettava säännösten ollessa ristiriidassa keskenään. Lisäksi kyseisen soveltamisohjeen 2.1.1 §:ssä Peloponnesoksen satamat mainitaan saarisatamina.

10 Soveltamisohjeen 2.1.2 §:n mukaan toimijalla, joka käyttää toiseen rekisteriin tai kansainväliseen rekisteriin merkittyjä aluksia, on, voidakseen harjoittaa kabotaasia Kreikan vesillä, velvollisuus näyttää toteen se, että kyseisellä aluksella saadaan harjoittaa liikennettä lippuvaltiossa.

11 Hallinnollisessa soveltamisohjeessa 1151.65/2/98, joka on päivätty 18.12.1998 ja jonka otsikkona on "Kreikan vesillä turistimatkoja (risteilyjä) tekevien, yhteisön lipun alla purjehtivien matkustaja-, turisti- ja risteilyalusten toiminta", vahvistetaan aikaisemman soveltamisohjeen Peloponnesosta koskevat määräykset. Kyseisen uuden soveltamisohjeen 2.4.1 §:ssä määrätään seuraavaa:

"Kreikan lainsäädäntöä sovelletaan vastaanottavan valtion lainsäädäntönä yleisesti niiden yhteisön matkustaja-, turisti- ja risteilyalusten miehistöön, joilla on oikeus risteillä kotimaisten mannersatamien ja saarien tai saarisatamien välillä, kun taas lippuvaltion lainsäädäntöä sovelletaan mannersatamien välillä tapahtuvaan risteilyyn."

12 Hallinnollisessa soveltamisohjeessa 2311.10/10/98, joka on päivätty 21.12.1998 ja jonka otsikko on "Meriliikenteen kabotaasia harjoittavien, yhteisön lipun alla purjehtivien rahti-, tankkeri- ja risteilyalusten miehistö", määrätään Kreikan merenkulkua koskevien säännösten soveltamisesta miehistöihin.

Oikeudenkäyntiä edeltänyt menettely

13 Ensiksi käydyn kirjeenvaihdon jälkeen, joka koski asetuksen täytäntöönpanoa Kreikan valtiossa 1.1.1999 jälkeen, ja katsottuaan, että Kreikan valtio ei ollut noudattanut kaikkia asetuksen mukaisia velvoitteitaan, komissio antoi kyseiselle jäsenvaltiolle 3.5.2000 virallisen huomautuksen, johon Kreikan valtio vastasi 28.7.2000 päivätyllä kirjeellään.

14 Komissio katsoi annetun vastauksen sekä 16.2.2001 järjestetyssä kokouksessa saamansa tiedot riittämättömäksi, joten se antoi Kreikan valtiolle 18.7.2001 perustellun lausunnon, johon kyseinen jäsenvaltio vastasi 12.10.2001 päivätyllä kirjeellään.

15 Komissio katsoi, että Kreikan viranomaiset eivät olleet ryhtyneet tarvittaviin toimenpiteisiin asetuksesta johtuvien velvoitteiden noudattamiseksi, joten se päätti nostaa tämän kanteen.

Aineellinen kysymys

16 Otettuaan huomioon Kreikan hallituksen toimittamat tietyt täsmennykset komissio ilmoitti vastauskirjelmässään, että se luopuu neljännen väitteen toisesta osasta, minkä lisäksi komissio ilmoitti istunnossa luopuvansa ensimmäisestä väitteestä.

17 Tämän luopumisen johdosta asiassa tutkitaan ainoastaan komission toinen ja kolmas väite sekä neljännen väitteen ensimmäinen osa.

Toinen väite

Asianosaisten lausumat

18 Komissio katsoo, että Kreikan viranomaiset rajoittavat palvelujen tarjoamisen vapautta, kun ne edellyttävät, että toiseen rekisteriin tai kansainväliseen rekisteriin merkittyjen yhteisön alusten on esitettävä lippuvaltion viranomaisen antama todistus siitä, että aluksella on lupa tarjota kabotaasipalveluja.

19 Vaikka katsottaisiinkin, että kyseinen rajoitus olisi perusteltu yleisen edun mukaisen pakottavan syyn takia, kyseessä on komission mukaan suhteeton toimenpide, jolla ylitetään se, mikä on ehdottomasti tarpeen tavoitellun päämäärän saavuttamiseksi.

20 Sama lopputulos voitaisiin nimittäin saavuttaa vähemmän rajoittavilla keinoilla, kuten velvoitteella esittää jäljennös jäsenvaltion lainsäädännöstä, jossa kansainvälisiin rekistereihin merkityille aluksille annetaan lupa suorittaa kuljetuksia maan sisällä, tai kansallisten viranomaisten muiden jäsenvaltioiden vastaavilta viranomaisilta vuosittain saamilla merenkulkualan lainsäädännön kehitystä koskevilla tiedoilla. Epäselvissä tapauksissa Kreikan viranomaiset voisivat myös kysyä asiaa tältä osin komissiolta.

21 Lisäksi jäsenvaltioille tarkoitetut kertomukset, jotka komissio julkaisee joka toinen vuosi asetuksen 10 artiklan mukaisesti, ovat hyödyllinen apuväline sen tarkistamiseksi, noudatetaanko kabotaasipalvelujen harjoittamista koskevia lippuvaltion oikeudellisia edellytyksiä.

22 Näiden kertomusten hyödyllisyyttä lisää myös se, että komissio on sitoutunut säännöllisesti tiedottamaan jäsenvaltioille toisia rekistereitä koskevista kansallisen lainsäädännön muutoksista, mukaan lukien kahden kertomuksen välisenä aikana tapahtuneet muutokset, siltä osin kuin näistä muutoksista on ilmoitettu komissiolle asetuksen 9 artiklan mukaisesti.

23 Kreikan hallitus esittää, että eräissä jäsenvaltioissa on muun muassa toisiksi rekistereiksi tai kansainvälisiksi rekistereiksi kutsuttuja rekistereitä, joihin on rekisteröity aluksia, joita ei välttämättä ole hyväksytty harjoittamaan kabotaasia näissä jäsenvaltioissa. Jotta asetuksen 1 artiklaa sovellettaisiin oikein, vastaanottavan valtion on varmistettava, että alus, jonka halutaan harjoittavan kabotaasia, täyttää kabotaasin harjoittamista lippuvaltiossa koskevat edellytykset.

24 Kreikan hallitus kiistää näiden alusten osalta, että olisi olemassa toimenpiteitä, jotka rajoittaisivat palvelujen tarjoamisen vapautta vähemmän kuin velvollisuus esittää lippuvaltion antama todistus, jonka mukaan kabotaasin harjoittamiselle kyseisessä valtiossa asetetut edellytykset täyttyvät.

25 Kreikan hallitus huomauttaa asetuksen 9 artiklan osalta, että kyseisessä säännöksessä viitataan pikemminkin ilmoituksiin, jotka jäsenvaltiot toimittavat komissiolle, eikä päinvastoin. Tässä säännöksessä ei siis varsinaisesti säädetä ilmoituksista, joita komissio jatkuvasti toimittaisi jäsenvaltioille.

26 Kreikan hallitus esittää asetuksen 10 artiklan nojalla laadittavan kertomuksen osalta, että kyseinen kertomus julkaistaan yli vuosi sen jälkeen, kun kyseisen kertomuksen kattama kahden vuoden ajanjakso päättyy. Tästä seuraa, että lainsäädännön muutoksista, jotka jäsenvaltiossa tehdään tiettynä ajankohtana ja joiden johdosta kabotaasi tulee mahdolliseksi kyseisessä jäsenvaltiossa, ilmoitetaan muille jäsenvaltioille tällaisessa kertomuksessa huomattavalla viivästyksellä.

27 Kreikan käyttämä todistusjärjestelmä vastaa sen mukaan näin ollen paremmin palvelujen tarjoamisen vapautta, sillä kyseisen järjestelmän perusteella saadaan välittömästi tieto toisessa jäsenvaltiossa tehdystä lainsäädännön muutoksesta.

28 Lisäksi komission ehdottama ratkaisu eli jäljennöksen esittäminen jäsenvaltion lainsäädännöstä, jonka mukaan kansainvälisiin rekistereihin merkityt alukset saavat harjoittaa kabotaasia kyseisessä jäsenvaltiossa, ei ole oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään nähden. Tämä ratkaisu olisi sitä vastoin monimutkaisempi, sillä viranomaisen olisi käännettävä säädösteksti kokonaisuudessaan, ja kyseinen teksti olisi esitettävä vastaanottavan valtion satamaviranomaisille.

Yhteisöjen tuomioistuimen arviointi asiasta

29 On huomattava, että asetuksen 1 artiklassa vahvistetaan selvästi merikabotaasia koskevien palvelujen tarjoamisen vapauden periaate yhteisössä (asia C-205/99, Analir ym., tuomio 20.2.2001, Kok. 2001, s. I-1271, 20 kohta).

30 Kansallisella toimenpiteellä, jonka mukaan toiseen rekisteriin tai kansainväliseen rekisteriin merkittyjen yhteisön alusten on esitettävä lippuvaltion viranomaisen antama todistus siitä, että aluksella on lupa tarjota kabotaasipalveluja, haitataan kyseisten palvelujen tarjoamista tai tehdään se vähemmän houkuttelevaksi, joten sitä on pidettävä kyseisten palvelujen vapaan tarjoamisen rajoituksena (ks. vastaavasti em. asia Analir ym., tuomion 22 kohta).

31 Tämän rajoituksen hyväksyttävyyden osalta on ensiksi todettava, ettei asetuksen 1 artiklan 1 kohdan sanamuoto sellaisenaan tarjoa mitään viittausta, jonka avulla voitaisiin ratkaista, voidaanko edellyttää todistusta sen tarkistamiseksi, täyttääkö alus

kyseisen säännöksen edellyttämällä tavalla kaikki lippuvaltiossa kabotaasiliikenteelle asetetut edellytykset (ks. vastaavasti em. asia Analir ym., tuomion 24 kohta).

32 Toiseksi on muistutettava, että palvelujen tarjoamisen vapautta, joka on EY:n perustamissopimuksen perusperiaate, voidaan rajoittaa ainoastaan sellaisilla säännöksillä, jotka perustuvat yleistä etua koskeviin pakottaviin syihin ja joita sovelletaan kaikkiin henkilöihin tai yrityksiin, jotka harjoittavat toimintaa vastaanottavan jäsenvaltion alueella. Jotta kyseinen kansallinen lainsäädäntö olisi oikeutettu, sen on oltava omiaan takaamaan siinä asetetun tavoitteen toteuttaminen, eikä sillä saa ylittää sitä, mikä on tarpeen kyseisen tavoitteen saavuttamiseksi (em. asia Analir ym., tuomion 25 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

33 Komission toinen väite liittyy viimeksi mainittuun seikkaan, joka koskee kyseessä olevan kansallisen säännöstön oikeasuhteisuutta. Komissio nimittäin moittii Kreikan valtiota siitä, että se edellyttää yhteisön aluksen esittävän lippuvaltion antaman todistuksen, vaikka on olemassa toimenpiteitä, jotka rajoittavat palvelujen tarjoamisen vapautta vähemmän pyrittäessä tarkistamaan sitä, täyttääkö kyseinen alus kaikki vaadittavat edellytykset kabotaasin harjoittamiseksi kyseisessä valtiossa.

34 Kuten julkiasiamies on ratkaisuehdotuksensa 27–37 kohdassa selvittänyt, komission ehdottamat vaihtoehtoiset ratkaisut eivät kuitenkaan mahdollista tavoitellun päämäärän saavuttamista täysimääräisesti tai ne osoittautuvat käytännössä monimutkaisemmiksi ja rajoittavat palvelujen tarjoamisen vapautta enemmän kuin nykyinen todistusjärjestelmä.

35 Komissio, jolla on todistustaakka jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevien kanteiden osalta (ks. erityisesti asia C-159/94, komissio v. Ranska, tuomio 23.10.1997, Kok. 1997, s. I-5815, 102 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen), ei näin ollen ole onnistunut osoittamaan, että Kreikan valtio on kyseistä todistusta edellyttäessään jättänyt noudattamatta kyseisestä asetuksesta johtuvat velvoitteensa.

36 Tästä seuraa, että toinen väite on hylättävä.

Kolmas väite

Asianosaisten lausumat

37 Komission mukaan Kreikan viranomaiset väittävät virheellisesti pelkästään nimen alkuperään tukeutuen, että Peloponnesos on saari, ja kyseiset viranomaiset siten laajentavat asetuksen 6 artiklan 3 kohdassa säädettyä vapautusta keinotekoisesti meriliikenteen kabotaasipalveluihin Peloponnesoksen satamien välillä sekä toisaalta mannersatamien ja Peloponnesoksen satamien välillä.

38 Komissio huomauttaa tältä osin, että Peloponnesos oli aiemmin liittyneenä Manner-Kreikkaan, josta se erotettiin ihmisen rakentamalla kanavalla. Lisäksi Peloponnesoksen ja Manner-Kreikan välisten yhteyksien hoitamiseksi on rautatie ja maantie, jotka ylittävät Korintin kanavan.

39 Kreikan hallitus korostaa, että asetuksessa on satamien tulkitsemiseksi saarisatamiksi käytetty muita arviointiperusteita kuin tosiasiallisesti meren ympäröimänä oleminen. Kreikan hallitus viittaa tältä osin Ceutaan ja Melillaan, jotka asetuksen 2 artiklan 1 kohdan c alakohdassa katsotaan saarisatamiksi, vaikka ne ovat selvästi mannersatamia, sillä ne sijaitsevat Afrikan mantereen rannikolla.

40 Lisäksi Kreikan hallitus väittää yhdistetyissä asioissa C-15/98 ja C-105/99, Italia ja Sardegna Lines vastaan komissio, 19.10.2000 annettuun tuomioon (Kok. 2000, s. I-8855) viitaten, että määritettäessä sitä, onko maantieteellinen alue saari vai ei, ratkaiseva arviointiperuste on meren aiheuttamien muutosten tilastollinen analysointi.

41 Kun otetaan huomioon suvaitsevuus ja ymmärrys erityispiirteitä sisältäviä tiettyjä yhteisön talouksia kohtaan, mistä ovat osoituksena sekä asetuksen johdanto-osa että sen 6 artiklan 3 kohta, jossa sosiaalis-taloudellisen yhteenkuuluvuuden vuoksi on säädetty poikkeus Kreikan osalta, kyseistä poikkeusta on syytä soveltaa myös Peloponnesokseen.

Yhteisöjen tuomioistuimen arviointi asiasta

42 Koska asetus ei sisällä käsitteen saari määritelmää, on turvauduttava kyseisen käsitteen yleiseen merkitykseen, jonka mukaan merten osalta saarella tarkoitetaan kiinteää maa-alaa, joka on pysyvästi kohonnut meren vesialueesta.

43 Kuten julkisasiamies on ratkaisuehdotuksensa 44 kohdassa huomauttanut, ei ole kuitenkaan epäilystä siitä, että Peloponnesos on maantieteellisesti niemimaa. Se on erotettu muusta Kreikasta vain muutaman kymmenen metrin levyisellä keinotekoisella kanavalla. Peloponnesosta ei näin ollen voida pitää asetuksessa tarkoitettuna saarena.

44 Se, että asetuksen 2 artiklassa Ceuta ja Melilla samaistetaan saarisatamiksi, ei ole ristiriidassa tällaisen tulkinnan kanssa.

45 Nämä kaksi satamaa ovat nimittäin saarisatamia yksinomaan sen takia, että ne on rinnastettu tällaisiin satamiin asetuksen 2 artiklassa. Ne eivät ole sellaisia luonnostaan. Näin ollen vertailu yhtäältä Ceutan ja Melillan ja toisaalta Peloponnesoksen satamien välillä, joita ei ole asetuksen 2 artiklassa rinnastettu saarisatamiin, pikemminkin kumoaa kuin vahvistaa Kreikan hallituksen väittämän, jonka mukaan Peloponnesos on saari.

46 Kuten lopuksi julkisasiamies on ratkaisuehdotuksensa 45 kohdassa todennut, vaikka on totta, että Afrikan mantereeseen nähden näiden kaupunkien satamat ovat mannersatamia, on myös totta, että Euroopan mantereeseen ja erityisesti Iberian niemimaahan nähden ne voidaan rinnastaa saarisatamiin sen takia, että niillä ei ole maayhteyttä Espanjaan.

47 Mitä tulee edellä mainituissa yhdistetyissä asioissa Italia ja Sardegna Lines vastaan komissio annettuun tuomioon, johon Kreikan hallitus on viitannut, on riittävää todeta, että yhteisöjen tuomioistuin ei ole kyseisessä tuomiossa ottanut kantaa saaren käsitteeseen.

48 Lopuksi on todettava, että Kreikan hallituksen esittämä asetuksen 6 artiklan 3 kohdan laaja tulkinta on ristiriidassa sen kanssa, että kyseistä säännöstä, joka on poikkeus meriliikenteen palvelujen tarjoamisen vapautta jäsenvaltiossa koskevista asetuksen yleisistä säännöksistä, on tulkittava suppeasti.

49 Edellä esitetystä seuraa, että komission kolmas väite on perusteltu.

Neljännen väitteen ensimmäinen osa

Asianosaisten lausumat

50 Komissio täsmensi istunnossa, että neljännen väitteen ensimmäinen osa koskee yksinomaan sitä, että hallinnollisen soveltamisohjeen 1151.65/2/98 2.4.1 §:n mukaan alusten miehistöä koskevaa Kreikan lainsäädäntöä sovelletaan saarikabotaasia harjoittaviin yhteisön risteilyaluksiin, joiden bruttovetoisuus on yli 650 tonnia.

51 Komissio väittää, että edellä mainittu soveltamisohjeen säännös on ristiriidassa asetuksen 3 artiklan 1 kohdan kanssa, jonka mukaan kaikista miehistöön liittyvistä kysymyksistä vastaa lippuvaltio, mutta bruttovetoisuudeltaan alle 650 tonnin aluksiin voidaan soveltaa vastaanottavan valtion edellytyksiä. Komission mukaan edellä mainitun säännöksen sanamuodosta ilmenee, että sitä sovelletaan kaikkiin risteilyaluksiin, riippumatta siitä, harjoittavatko ne manner- vai saarikabotaasia.

52 Kreikan hallitus katsoo, että asetuksen 3 artiklan 2 kohdan sanamuodon mukaan vastaanottava valtio vastaa kaikista miehistöön liittyvistä kysymyksistä kaikkien kabotaasiliikennettä saarisatamien välillä harjoittavien alustyyppien osalta, risteilyalukset mukaan lukien.

Yhteisöjen tuomioistuimen arviointi asiasta

53 Kuten asetuksen 3 artiklan 1 kohdan sanamuodosta ilmenee, kyseistä säännöstä sovelletaan mannerkabotaasia ja risteilyliikennettä harjoittaviin aluksiin. Asetuksen 3 artiklan 2 kohtaa sovelletaan puolestaan saarikabotaasia harjoittaviin aluksiin.

54 Koska sanoja "risteilyliikennettä harjoittava alus" ei ole määritelty asetuksen 3 artiklan 1 kohdassa, kyseistä säännöstä sovelletaan kaikkiin risteilyliikennettä harjoittaviin aluksiin, riippumatta siitä, minkälaista kabotaasia ne harjoittavat.

55 Tätä tulkintaa vahvistaa se, että kuten julkisasiamies on ratkaisuehdotuksensa 54 kohdassa todennut, jos asetuksen 3 artiklan 2 kohdan katsottaisiin kattavan saarikabotaasia harjoittavat risteilyalukset, 1 kohdassa olevalla viittauksella risteilyliikennettä harjoittaviin aluksiin ei olisi enää merkitystä, sillä sanat "mannerkabotaasia harjoittavat alukset" jo kattavat tällaista kabotaasia harjoittavat risteilyalukset.

56 Kun kyse on saarikabotaasia harjoittavista bruttovetoisuudeltaan yli 650 tonnin risteilyaluksista, kaikista miehistöön liittyvistä kysymyksistä vastaa lippuvaltio. Koska hallinnollisen soveltamisohjeen 1151.65/2/98 2.4.1 §:ssä asiasta määrätään päinvastaisella tavalla, Kreikan valtio ei ole noudattanut asetuksesta johtuvia velvoitteitaan.

57 Tästä seuraa, että neljännen väitteen ensimmäinen osa on perusteltu.

Oikeudenkäyntikulut

58 Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 69 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Työjärjestyksen 69 artiklan 3 kohdan ensimmäisessä alakohdassa määrätään kuitenkin, että jos asiassa osa vaatimuksista ratkaistaan toisen asianosaisen ja osa toisen asianosaisen hyväksi, yhteisöjen tuomioistuin voi määrätä, että kukin vastaa omista kuluistaan. Koska komissio ja Kreikan valtio ovat hävinneet asian osittain, on syytä määrätä, että kumpikin asianosainen vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan.

Näillä perusteilla yhteisöjen tuomioistuin (toinen jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) **Helleenien tasavalta ei ole noudattanut palvelujen tarjoamisen vapauden periaatteen soveltamisesta meriliikenteeseen jäsenvaltioissa (meriliikenteen kabotaasi) 7 päivänä joulukuuta 1992 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 3577/92 1, 3 ja 6 artiklan mukaisia velvoitteitaan, koska se pitää Peloponnesosta saarena ja koska se vastaanottavana valtiona soveltaa alusten miehistöä koskevaa kansallista lainsäädäntöään saarikabotaasia harjoittaviin yhteisön risteilyaluksiin, joiden bruttovetoisuus on yli 650 tonnia.**

2) **Kanne hylätään muilta osin.**

3) **Asianosaiset vastaavat omista oikeudenkäyntikuluistaan.**

Allekirjoitukset